

TEST POZORNOSTI

Uživatel'ský manuál

Adéla Plechatá

www.tcconline.cz

OBSAH

OBSAH	2
Úvod	4
Pozornosť	5
Čo je to pozornosť?	5
Bezdačná pozornosť	6
Zámerná pozornosť	6
Vlastnosti pozornosti.....	6
Funkcia pozornosti.....	8
Detekcia signálu	8
Bdelosť	8
Vyhľadávanie	8
Výberovosť	9
Fenomén koktailového večierka	9
Broadbentov model filtra	10
Model oslabujúci filtrácia podľa Treismanovej	10
Delenie pozornosti	10
Testy pozornosti.....	12
Bourdonov test	12
Stroopov test	12
Test koncentrácie pozornosti.....	13
Charakteristika Testu pozornosti.....	14
Popis subtestov Testu pozornosti	15
Prepis	15
Práca s dátami.....	15
Rozhodovanie	16
Využitie Testu pozornosti v personálnej praxi	17
Administrácia Testu pozornosti.....	18
Vhodné skupiny obyvateľov	18
Jazykové mutácie	18
Administrácia Testu pozornosti	18

Interpretácia výsledkov	20
Psychometrické charakteristiky Testu pozornosti	26
Popis vzorky	26
Spracovanie dát a použité metódy.....	26
Psychometrické charakteristiky – všeobecné vysvetlenie.....	26
Reliabilita.....	26
Validita	26
Konkrétne psychometrické vlastnosti Testu pozornosti.....	28
Reliabilita	28
Cronbachovo alfa	28
Validita.....	28
Prediktívna validita výkonu obchodných špecialistov a manažérov	28
Záver a zdroje	29
Zdroje:	29

Úvod

Dobrá pozornosť je jedným zo stavebných kameňov nášho úspešného každodenného fungovania. Problémy s pozornosťou často vedú k zlyhaniu v rôznorodých činnostiach, pretože na kvalitnej pozornosti závisia aj ďalšie psychické procesy, ako je naša pamäť či schopnosť riešiť problémy.

V personalistickej praxi je často veľmi dôležité poznať kvalitu pozornosti našich kandidátov či existujúcich zamestnancov. V prípade zamestnancov umožňuje odhaliť zdroj prípadných neúspechov a dopomôcť tak k špecificky zameranému rozvoju a tréningu. Pri náboe zohráva úlohu kvalita pozornosti najmä pri pozíciách špecifických na sústredenie a zameranosť na detail a presnosť. Napríklad pri náboe zamestnancov letovej kontroly nás bude zaujímať kvalita bdlosti čiže *vigilancie*, v prípade analytika, ktorý strávi celé dni skúmaním tabuliek nás môže zaujímať najmä jeho schopnosť *vyhľadávania*.

O týchto funkciách pozornosti, a ako ich môžeme merať, sa dozviete práve v tomto užívateľskom manuáli.

Pozornosť

Čo je to pozornosť?

Pozornosť je schopnosť nášho organizmu, ktorá spadá do skupiny tzv. *kognitívnych procesov*. Kognícia zahŕňa procesy, ktoré nám sprostredkovávajú poznanie nášho vnútorného i vonkajšieho sveta pomocou myslenia, skúseností a našich zmyslov. Obvykle sú do tejto skupiny zahŕňané schopnosti vnímať, zapamätať si, uvažovať a riešiť problémy, verbálne sa dorozumieť a v neposlednom rade udržať pozornosť (Sternberg, 2002).

Pozornosť nám umožňuje zamerať sa na konkrétnu informáciu, a pritom ignorovať ostatné vnemy, ktoré k nám prichádzajú (Anderson, 2004). Vďaka tomu sme schopní pracovať s obmedzeným množstvom informácií, ktoré získavame buď z našej dlhodobej pamäte, z našich zmyslov, či z našich mentálnych procesov (Sternberg, 2002).

Tým, že sme schopní potlačiť niektoré vnemy, ktoré k nám môžu prichádzať ako z vonkajšieho sveta, tak z nášho vlastného tela, získavame kapacitu na to, aby sme sa plne venovali tomu, čo je pre nás skutočne dôležité. Vďaka tomu sme schopní presne, rýchlo a adekvátne reagovať (Sternberg, 2002).

Pozornosť je základom ďalších mentálnych procesov. Pokiaľ javom, ktoré na nás pôsobí nevenujeme pozornosť, znižuje sa pravdepodobnosť, že si ich neskôr budeme pamätať. Pri riešení problémov, čítaní knihy či príhovoru je nutné, aby sme boli schopní udržať našu pozornosť. Ide teda o stavebný kameň celého nášho fungovania.

Z širšieho hľadiska nám naša pozornosť umožňuje sledovať, ako prebieha naša interakcia s vonkajším prostredím a čo sa s nami vlastne deje. Rovnako nášmu životu dodáva pocit kontinuity, pretože sprostredkováva prepojenie našich minulých zážitkov s prítomnosťou a na základe týchto informácií nám pozornosť umožňuje riadiť, plánovať a kontrolovať naše správanie v budúcnosti (Sternberg, 2002)

Jedno zo základných delení pozornosti rozlišuje pozornosť mimovoľnú a zámernú (Kohútik, 2002):

Bezďačná pozornosť

Bezďačná pozornosť je charakteristická svojou vrozenosťou – jej základom je tzv. orientačne pátrací reflex, ktorý má na svedomí to, že nás upútavajú nové a intenzívne podnety. Z toho vyplýva, že aj javy, ktoré priťahujú našu mimovoľnú pozornosť sú typicky vnímané ako:

- Nové
- Späté s nebezpečenstvom
- Intenzívne, meniace sa
- Nezvyčajné
- Kontrastujúce
- Majúci pre nás určitý význam

Bezďakučná pozornosť teda typicky nevyžaduje prítomnosť vedomého úsilia a je spätá s emóciami.

Zámerná pozornosť

Zámerná pozornosť je cieľavedomý proces, ktorý je závislý na našej vôli. Kedy si my sami povieme, že niečomu chceme venovať pozornosť.

Vlastnosti pozornosti

Pre pozornosť je typických niekoľko základných vlastností, ktoré umožňujú jej detailnejší popis (Kohútik, 2002):

- *Koncentrácia* – schopnosť a schopnosť zamerať sa na jednotlivý jav a prehliadať či potlačiť všetko, čo s týmto javom priamo nesúvisí. Nedostatočnosť v tejto vlastnosti sa prejavuje prchaním pozornosti.
- *Kapacita* - počet javov či objektov, ktoré môžu byť v súčasnosti predmetom pozornosti.

- *Tenacita alebo vytrvalosť* – schopnosť vytrvať dlhšiu dobu v záujme o jeden jav či objekt.
- *Vigilita* – jasnosť vedomia, schopnosť prechádzať od jedného podnetu k druhému.
- *Selektivita* – schopnosť sústrediť pozornosť iba na určité podnety zo zhluku podnetov.
- *Distribúcia* – schopnosť venovať pozornosť viac ako jednému javu či objektu naraz.
- *Oscilácia* – čiže kolísanie popisuje striedavé oslabovanie a opätovné oživovanie pozornosti. Funguje ako ochrana pred vyčerpaním (Kohútik, 2002).

Funkcia pozornosti

Detekcia signálu

Jedna z hlavných funkcií pozornosti, ktorá má jasný praktický presah do života je detekcia signálu – teda schopnosť zaznamenať jav, ktorý je pre nás z nejakého dôvodu dôležitý.

Rozlišuje 2 základné podkategórie detekovania signálu:

Bdelosť

Bdelosť alebo vigilancia predstavuje schopnosť koncentrovať pozornosť na určitú oblasť po dlhšiu dobu a schopnosti detekovať cieľový podnet, ktorý sa môže kedykoľvek objaviť. Nároky na bdelosť sú kladené v prípade, keď sa sledovaný jav vyskytuje iba zriedka.

Praktickým príkladom môže byť plavčík na pláži, ktorý musí vytrvalo sledovať plavcov a okamžite zareagovať v prípade, že uvidí topiaceho (Sternberg, 2002).

Z experimentov týkajúcich sa bdelosti vyplýva poznatok, ktorý je veľmi významný pre aplikovanie do praxe – zdá sa, že so zvyšujúcou sa únavou sú ľudia viac skeptickí k svojim pozorovacím schopnostiam a menej často hlásia výskyt sledovaného javu (Broadbent, & Gregory, 1963) . Pre predchádzanie chybovosti sú nenahraditeľné časté prestávky, ktoré umožňujú odpočinok pozornosti a vedú k zvýšeniu schopnosti zachytiť cieľový signál, a to efektívnejšie ako tréning pozornosti (Sternberg, 2002)

Vyhľadávanie

Na rozdiel od bdelosti, je vyhľadanie aktívny proces detekcie signálu. Vyhľadávanie predstavuje prehľadávanie konkrétneho prostredia za účelom nájdenia určitého javu (či zistenia určitých charakteristík), o ktorom nevieme, kde sa nachádza. Pokiaľ teda na poli stratíme kľúče od auta a rozhodneme sa miesto, kde sme sa pohybovali, prehľadať, aby sme kľúče našli, je

vyhľadávanie práve tou aktivitou, ktorú vykonávame. Rovnako to platí aj pokiaľ sa snažíme na stránke A4 nájsť konkrétny pojem alebo pokiaľ prechádzame tabuľku s výpočtami a snažíme sa objaviť prípadnú chybu.

Vyhľadávanie je často komplikované tzv. distraktormi – javy, ktoré nie sú naším cieľom, ale vzdiaľujú našu pozornosť od toho, čo hľadáme. Obvykle sa jedná o javy, ktoré sú tomu cieľovému v určitých charakteristikách podobné. V prípade hľadania kľúčov môže ísť o kúsok skla, ktorý sa na slnku v tráve zaleskne a upúta našu pozornosť (Sternberg, 2002).

Výberovosť

Dôležitá schopnosť našej pozornosti je jej selektivita alebo výberovosť. Tá nám umožňuje zvoliť si, ktorým javom budeme našu pozornosť venovať, a ktoré budeme zabúdať. Vďaka tomu, že sme schopní ignorovať iné podnety, sa môžeme plne sústrediť na tie, ktoré sú pre nás významné. Takto zameraná pozornosť nám umožňuje ďalej manipulovať s týmito podnetmi pomocou ďalších kognitívnych procesov. V praxi to pre nás znamená, že sme schopní čítať knihu a vnímať jej obsah aj v prípade, keď je vo vedľajšej miestnosti zapnuté rádio (Sternberg, 2002).

Tomu, ako proces selektivity prebieha, bolo venované značné množstvo teórií. Tu uvádzame tri najznámejšie z nich:

Fenomén koktailového večierka

EC Cherry ako jeden z prvých postuloval ucelenú teóriu výberovej pozornosti, ktorá sa dá vhodne ilustrovať na fenoméne koktailovej párty. V priebehu rôznych večierkov sa spravidla nachádzame v priestore plnom diskutujúcich osôb, v pozadí znie hudba a ďalšie zvuky. Ako je teda možné, že sme schopní vnímať iba to, čo nás momentálne zaujíma a koľko toho dokážeme zachytiť z konverzácií, ktorým vedome nevenujeme pozornosť? (Norman, 1969).

EC Cherry a DE Broadbent túto problematiku skúmali tak, že pokusné osobe prezentovali do každého ucha iné oznámenie a tá mala za úlohu venovať

pozornosť len jednému z nich. Aj napriek tomu, že jedna zo správ vystúpila do popredia, filtrovanie druhej správy nebolo nikdy úplné. Pri oddelení dvoch oznámení, ktoré k nám prichádzajú súčasne, sa podľa Cherryho riadime na základe fyzikálnych informácií, ako sú charakteristiky reči (napr. vysoký/nízky hlas), hlasitosť a lokalizácia zdroja reči. Nenechávame sa teda rozptyľovať priamo tým, čo je samotným obsahom reči (Norman, 1969).

Broadbentov model filtra

Donald Broadbent prišiel s teóriou skorého filtra, ktorá tvrdí, že informácie filtrujeme už na senzorickej (zmyslovej) úrovni. Podľa tejto teórie určuje naša pozornosť nepodstatné informácie na základe jej fyzikálnych rysov, ako je farba, poloha alebo intenzita. Ide o princíp – všetko alebo nič (Zomerén & Brouwer, 1994).

Táto teória však narazila na mnohé úskalia. Jednou z hlavných námietok je to, že nevysvetľuje, ako je možné, že sme schopní postrehnúť svoje meno uprostred rozhovoru, ktorému nevenujeme pozornosť.

Model oslabujúci filtrácia podľa Treismanovej

Na základe výskumov postulovala Anne Treismanová teóriu oslabujúcu filtráciu, v ktorej tvrdí, že podnety, ktoré nevyhodnotíme ako cieľové nie sú filtrované kompletne, ale iba utlmované. Toto oslabenie však nezamedzí, aby obzvlášť silné podnety tento mechanizmus prelomili. Čím sa úspešne vyhýba kritike, ktorá bola spojená s Broadbentovým modelom (Sternberg, 2002).

Delenie pozornosti

Pozornosť nám taktiež umožňuje jej delenie, teda zaoberanie sa v jednom časovom úseku viacerými úlohami a presúvaním pozornosťných zdrojov od jedného javu k druhému. Typickým príkladom delenia pozornosti je riadenie. Skúsenejší vodič nemá problém sa počas jazdy rozprávať so svojim spolujazdcom a vo chvíli, keď sa na ceste stane niečo neočakávané, dokáže pozornosť okamžite presunúť na riadenie a adekvátne zareagovať (Sternberg, 2002).

Jednou z najvýznamnejších teórií v oblasti delenia pozornosti je Kahnemanova teória jednozdrojového modelu, podľa ktorého má každý z nás limitovanú kapacitu pozornosti. Z tohto zdroja je možné si zvoliť, koľko pozornosti a ktorej činnosti budeme venovať. Pokiaľ ide o činnosti zautomatizované (ako napríklad riadenie auta) ich nárok na kapacitu pozornosti je nižší (Plháková, 2004). Sternberg (2001) však upozorňuje na to, že záleží aj na povahe konkrétneho podnetu, ak sa napríklad musíme sústrediť v jednej chvíli na dve vizuálne úlohy, bude to pre nás pravdepodobne ťažšie, než v prípade vizuálnej a auditívnej úlohy, ktoré sú od seba ľahšie rozlíšiteľné.

Testy pozornosti

Na trhu existuje značné množstvo testov zameriavajúcich sa na meranie pozornostných charakteristík. Úskalím pri výbere môže byť skutočnosť, že väčšina z nich je úzko špecializovaná iba na jeden z komponentov pozornosti a môže tak ignorovať tie zostávajúce. Pre predstavu niektorej z testov uvádzame nižšie:

Bourdonov test

Bourdonov škrtací test vytvoril profesor Bourdon roku 1895. Existuje nespočetné množstvo jeho modifikácií. Vo všetkých podobách sú testovanému prezentované rady písmen, číslíc, či iných symbolov. Prezentované znaky sú obvykle veľmi podobné a úlohou respondenta je medzi nimi rozlišovať pod určitým časovým tlakom. Ide o výkonový test, ktorý nie je zameraný na verbálne schopnosti ani iné špecifické vedomosti (Kuruc, Senka, Čečer, 1992).

V literatúre panuje určitá nejednoznačnosť v otázke, čo presne je predmetom Bourdonovho testu. Jedny z hlavných zložiek, od ktorých výkon v tomto teste závisí sú psychomotorické tempo, schopnosť koncentrácie, stálosť pozornosti a presnosť vnímania (Nedvěd, 2006)

Stroopov test

Stroopova úloha uzrela svetlo sveta v roku 1935 a odvtedy patrí k veľmi využívaným testom pozornosti. Test je tvorený niekoľkými stĺpcami s názvami farieb (červená, zelená, žltá, modrá), kde farby, ktorými sú tieto názvy vytlačené, nezodpovedajú farbám, ktoré zobrazujú. Úlohou testovaného je, čo najrýchlejšie nahlas pomenovávať farby a ignorovať pritom písaný text.

Test vychádza z predpokladu, že pomenovanie farieb je náročnejšie ako ich čítanie, pretože čítanie pre nás predstavuje automatickú činnosť a táto mimovoľná tendencia pôsobí v tejto úlohe rušivo (Plháková, 20011). Princíp testu si môžete vyskúšať na texte nižšie:

červená zelená modrá žltá zelená modrá červená žltá modrá zelená červená

Test koncentrácie pozornosti

Test koncentrácie pozornosti bol vytvorený v roku 1980. Ide o tzv. korektúrny test, v ktorom má jedinec za úlohu porovnávať ľavý a pravý stĺpec. Každý zo stĺpcov je tvorený rôznorodými znakmi (číslicami, písmenami, interpunkčnými znamienkami a pod.). Prvý stĺpec predstavuje vzor, podľa ktorého je druhý stĺpec kontrolovaný. Každú odchýlku od vzoru má testovaný zaznamenať.

Test je zameraný najmä na psychomotorické tempo, sklon k chybným výkonom a celkovú chybovosť. Možno z neho však tiež priamo usudzovať na niektoré osobnostné vlastnosti, napríklad impulzivitu (Sloboda, 2010).

Charakteristika Testu pozornosti

Test pozornosti predstavuje efektívny a rýchly nástroj merania hlavných aspektov pozornosti, je zameraný najmä na presnosť práce pod časovým tlakom a na schopnosť koncentrovať pozornosť na stereotypnú činnosť.

Test pozornosti je unikátny najmä vďaka tomu, že pokrýva širšie spektrum aspektov pozornosti. Na rozdiel od bežne používaných testov pozornosti je tvorený tromi rôznymi subtestmi, ktoré sú tvorené celkom siedmimi rôznymi typmi úloh. Vďaka tomu umožňuje sledovať výkon jedinca v dlhodobejšom časovom úseku. Testovaný je inštruovaný na to, aby sa snažil podať maximálny možný výkon, a to tak z hľadiska presnosti, ako aj celkovej produkcie.

Výrazná prednosť Testu pozornosti je tiež jeho administrácia v online prostredí. Administrácia testu a analýza výkonu pomocou počítača je v prípade merania pozornosti veľmi žiaduce, pretože umožňuje rýchle a presné prezentovanie stimulov a eliminuje možnosť chyby spôsobenej zaznamenávaním výkonov zadávateľom testu.

Výstupom testu je informácia o celkovej úspešnosti v teste, ďalej tiež porovnanie s referenčnou skupinou z hľadiska správnosti odpovedí, rýchlosti a kvality výkonu. Súčasťou výstupu je tiež porovnanie výkonu naprieč jednotlivými subtestmi.

Jednotlivé úlohy sú časovo obmedzené, a to limitom piatich minút. Vďaka tomu je maximálna doba vyplňovania iba 35 minút, v ktorej však nie je zahrnutá doba nutná na zoznámenie s inštrukciou, ktorá je individuálna. Celkový čas na vyplnenie je približne 45 minút.

Test je vhodný ako pre individuálnu, tak aj hromadnú administráciu. Vzhľadom na povahu testu odporúčame administráciu za kontrolovaných podmienok, teda prezenčne.

Popis subtestov Testu pozornosti

Test je tvorený z celkom 3 rôznymi subtestmi:

Prepis

Subtest, ako už názov napovedá, sa zameriava na jednoduchý prepis predlohy pod časovým tlakom. Je tvorený dvoma úlohami, kedy každá z úloh je obmedzená časovým limitom 5 minút.

V prvej úlohe je úlohou testovaného prepísať náhodne zoradené písmená d,b,p,o. Predloha aj prepis majú zhodnú podobu, čo umožňuje rýchlu optickú kontrolu.

Princíp druhej úlohy je zhodný s úlohou predchádzajúcou. Predloha má však podobu písacieho písma (náhodných reťazcov písmen).

Subtest kladie vysoké nároky na psychomotorické tempo, presnosť a schopnosť vyhľadávania pri korekcii prípadných chýb.

Práca s dátami

Subtest Práca s dátami je tiež tvorený dvoma typmi úloh s celkovým časovým limitom 10 minút.

V prvej úlohe subtestu je úlohou respondenta porovnať dva reťazce čísel, písmen či znakov a označiť odlišnosti medzi nimi. Ide teda o obdobu korektúrneho testu Koncentrácie pozornosti.

Druhá úloha je zameraná na vyhľadávanie troch vopred daných hodnôt (čísel, znakov či písmen)

Obe úlohy kladú nároky na schopnosť detekcie signálov, najmä na zrakové vyhľadávanie, ktoré je významnou súčasťou pozornosti.

Rozhodovanie

Posledný subtest je tvorený tromi úlohami po 5 minútach.

Úlohou respondenta je rýchlo identifikovať kľúčové informácie, ktoré sú pre dané riešenie zásadné a na základe týchto informácií sa rozhodnúť a uplatniť tieto informácie pri voľbe z rôznych možností.

Jednotlivé úlohy sa od seba líšia na základe počtu premenných na strane podnetu či volenej možnosti, ktoré musí respondent zhodnotiť.

Úlohy majú vzostupnú obtiažnosť.

Využitie Testu pozornosti v personálnej praxi

Test pozornosti má široké využitie najmä v personálnej praxi. Vďaka tomu, že je zameraný na viac aspektov pozornosti, je vhodným nástrojom na identifikovanie komplexného pozornostného profilu respondenta.

Test pozornosti je žiaducim nástrojom pri výbere zamestnancov najmä na pozície, u ktorých sa očakáva maximálna presnosť práce a dlhodobé sústredenie na samostatnú, najmä administratívnu a opakujúcu sa činnosť.

Ide o tiež vhodný rozvojový nástroj, pretože umožňuje identifikovať zamestnancov so zníženou pozornosťou a vďaka tomu s nimi ďalej pracovať, odporučiť im, ako môžu svoju pozornosť trénovať alebo premiestniť ich na inú pozíciu, ktorá lepšie vyhovuje ich predpokladom.

Rovnako je možné využiť Test pozornosti u pracovníkov, s výkonom ktorých nie sme na sto percent spokojní. Môžeme vďaka tomu povedať, či problém tkvie práve v oslabenej schopnosti sústrediť sa, a potom s touto informáciou adekvátne pracovať.

.

Administrácia Testu pozornosti

Vhodné skupiny obyvateľov

Test pozornosti je určený najmä na použitie v personalistike. Je preto najvhodnejšie na testovanie pracujúcej populácie vo veku 20-55 rokov, na ktoré by tiež štandardizovaný.

Predpokladom na vyplnenie inventára je základná gramotnosť (jazyková aj počítačová) umožňujúca porozumenie inštrukciám a vyplnenie položiek inventára. Základom k úspešnému a validnému vyplneniu inventára je intelektová úroveň dovoľujúca pochopenie inštrukcií testu.

Vzhľadom na povahu testu nie je vhodné túto metódu administrovať osobám s poškodením zraku, ktoré by neumožňovalo dostatočné rozlíšenie symbolov na obrazovke potrebné na úspešné vykonanie testu. To isté platí pre motorické postihnutia, ktoré by znemožňovali alebo značne obmedzovali písanie na klávesnici.

Jazykové mutácie

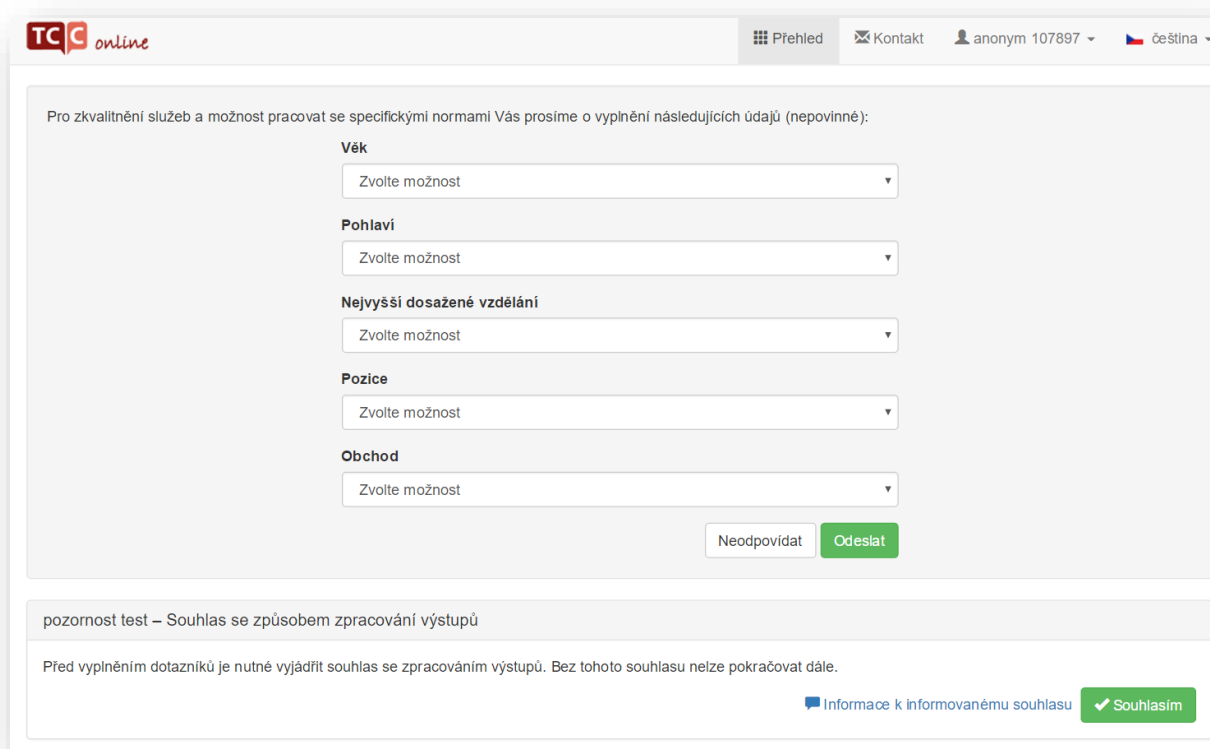
Test pozornosti je možné administrovať štandardne v českom, slovenskom aj anglickom jazyku vrátane lokalizovaných inštrukcií a výstupnej správy. Normy sú však dostupné iba pre českú populáciu, a preto odporúčame pri interpretácii opatrnosť, hoci v prípade slovenskej verzie neočakávame výrazné odchýlky od českej populácie.

Administrácia Testu pozornosti

Test je určený pre individuálnu alebo hromadnú administráciu. Administrácia aj vyhodnotenie prebiehajú online.

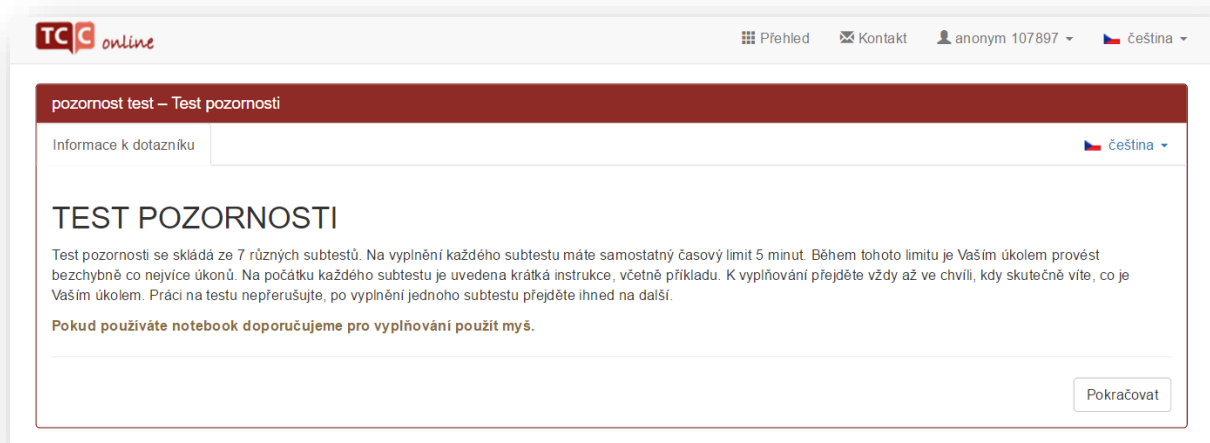
Potom, čo je respondentovi zaslaný odkaz s prístupom k testu, ho už test sám prevedie celým procesom. Takto štandardizovaný proces dopytovania zaisťuje pre všetky probandy rovnaké podmienky a väčšiu presnosť výsledkov.

Na úvodnej obrazovke respondent vyplní údaje o pohlaví, věku, vzdělání a dalších sociodemografických charakteristikách pro přesnější výsledky a výskumné účely. Zároveň odsúhlasí spracovanie výstupu.

The screenshot shows the TCC online registration form. At the top, there is a header with the TCC online logo, navigation links (Přehled, Kontakt), a user profile (anonym 107897), and a language selector (čeština). The main content area is titled 'Pro zkvalitnění služeb a možnost pracovat se specifickými normami Vás prosíme o vyplnění následujících údajů (nepovinné):'. It contains five dropdown menus for 'Věk', 'Pohlaví', 'Nejvyšší dosažené vzdělání', 'Pozice', and 'Obchod', each with the placeholder text 'Zvolte možnost'. Below these are two buttons: 'Neodpovídat' and 'Odeslat'. A section titled 'pozornost test – Souhlas se způsobem zpracování výstupů' contains a paragraph explaining the need for consent and a green 'Souhlasím' button with a checkmark icon.

Následne sú respondentovi zobrazené základné informácie k metóde.

The screenshot shows the TCC online test instructions page. The header is identical to the previous page. The main content area has a red header bar with the text 'pozornost test – Test pozornosti'. Below it is a tab labeled 'Informace k dotazníku'. The title 'TEST POZORNOSTI' is prominently displayed. The text explains that the test consists of 7 subtests, each with a 5-minute limit, and instructs the user to proceed to the next subtest as soon as they finish one. A note mentions that a notebook is recommended for filling out the subtests. A 'Pokračovat' button is located at the bottom right.

Potom už respondent pristúpi k samotnému vyplňovaniu. Pred každým subtestom sú zobrazené inštrukcie:

pozornost test – Test pozornosti

Informace k sekci dotazníku

Do polí vpravo přepisujte po dobu 5 minut co nejrychleji a co nejpřesněji písmena uvedená v levé části. Pokud uděláte chybu, můžete ji opravit.

Příklad:

p p o o b b o b d

ppobpo...

Pokračovat

Potom je spustená prvá úloha s časovým limitom:

pozornost test – Test pozornosti

Vypĺňovani

1: d p b b b d p d b o o p d d b o o d o p d o p b o p p b b p

2: b p b p d b d d d o p o d d b p b o p p o o d p o b p o b

3: p o b p b o d d p b b d o d o b b p d o p d d p b b p o p o

4: o b b d p o d d p p b p p o b p o b d b o p p d o o b d b d

5: p d p b o p p p b o b d d o b o o d p o d b b p d b o b p d

6: o o p d d d p b d p b b b o o o b p d b o p b p d o b p d p

7: d d b b b o d p p o b p p d o b p b d p d o o b b p o d p o

Po dokončení všetkých subtestov je vygenerovaná výstupná správa.

Interpretácia výsledkov

Test pozornosti meria pozornostné charakteristiky z hľadiska výkonu 3 hlavné oblasti, ktoré zobrazuje vo forme percentilov:

VÝKON – hlavná škála s celkovým výsledkom, ktorá zohľadňuje, ako rýchlo a zároveň kvalitne

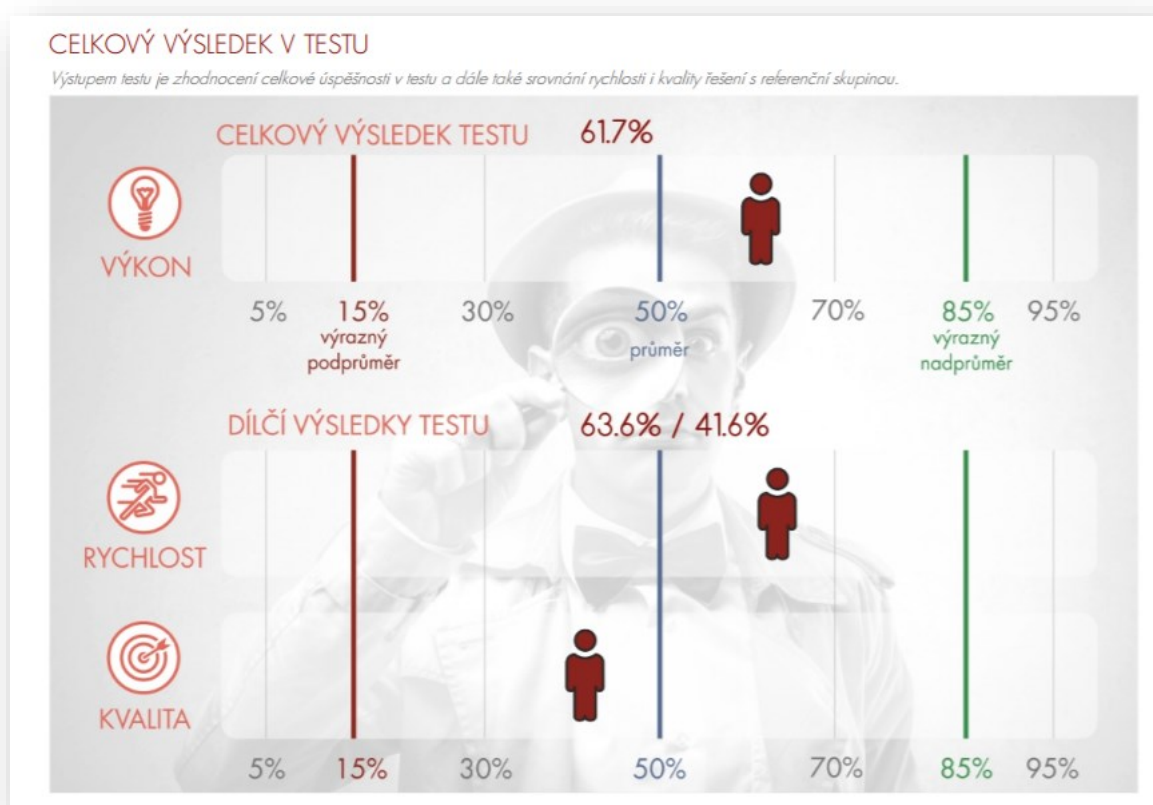
dokázal člověk řešit dané úlohy, teda koľko úloh človek v časovom limite vyriešil správne.

RÝCHLOŠŤ - podškála ukazujúca, ako rýchlo človek dané úlohy riešil, teda koľko úloh celkom stihol

zodpovedať, nezávisle na správnosti odpovedí.

KVALITA – podškála popisujúca kvalitu riešenia daného človeka, teda aká veľká časť z úloh, na ktoré odpovedal, bola vyriešená správne.

Tieto tri výsledky sú vo výstupe prehľadne zobrazené v grafe:

Potom nasleduje pasáž so stručnou a cielenou interpretáciou na základe daného človeka, ktorá popisuje všetky tri spomínané škály :

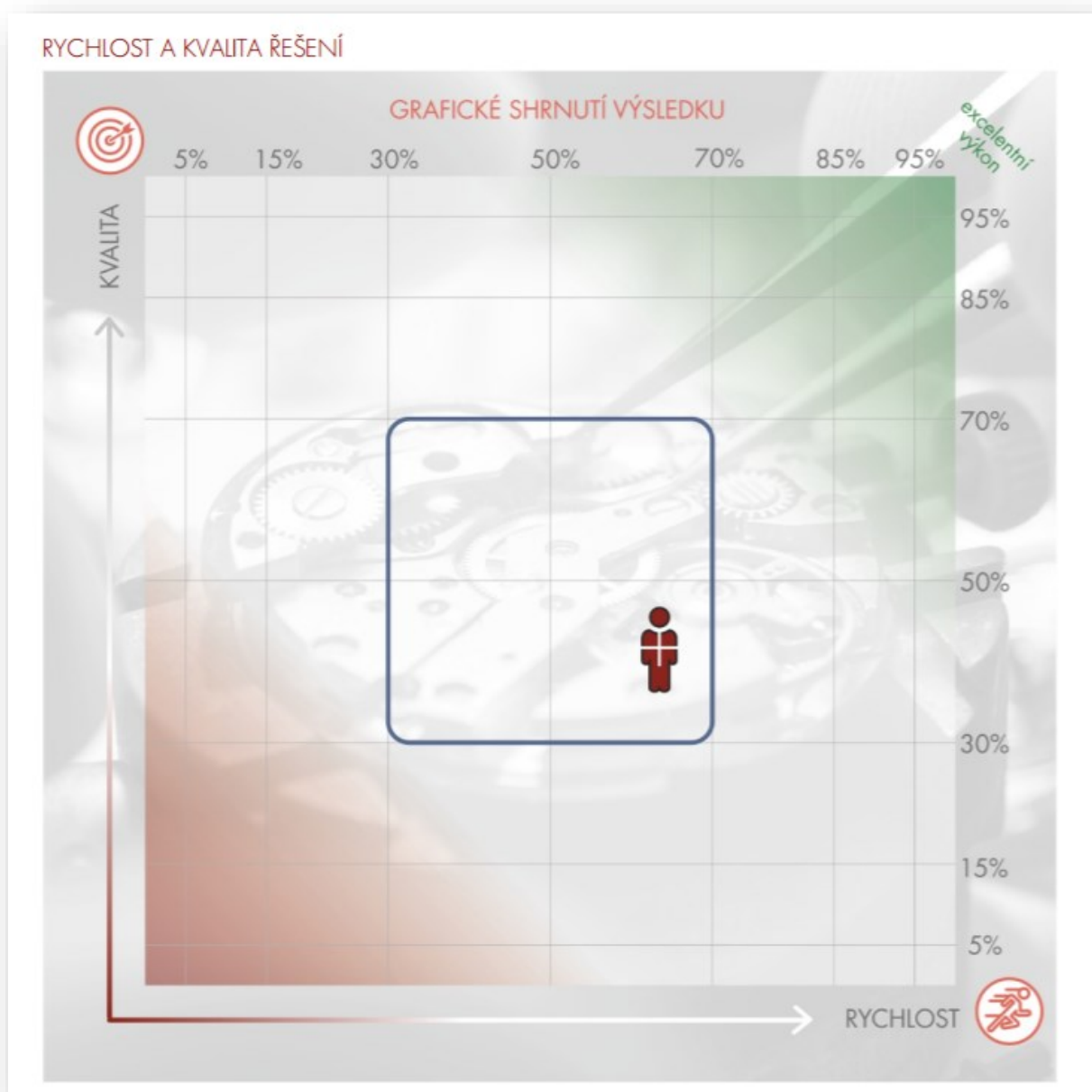
INTERPRETACE

Souhrnný celkový výsledek v tomto testu je v pásmu vyššího průměru.

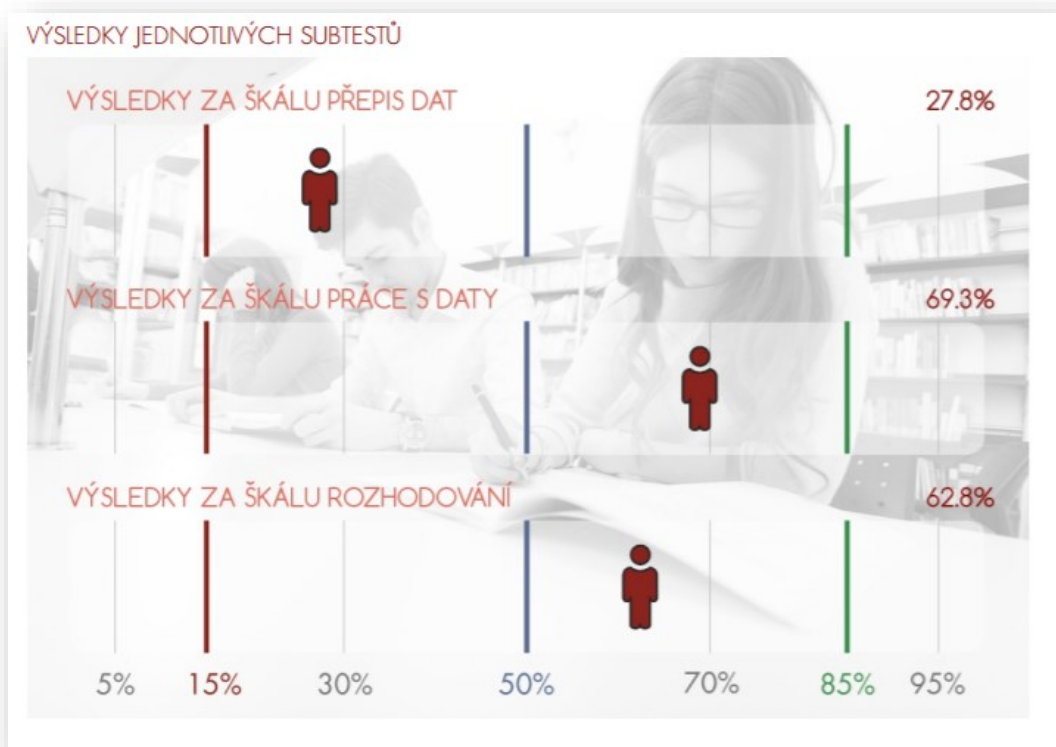
Výsledná úroveň rychlosti řešení se vyznačuje tempem v pásmu vyššího průměru. Lidé s tímto výsledkem si dokáží v tlaku a po delší dobu udržet koncentraci a svižné pracovní tempo. V praxi budou pravděpodobně při realizaci opakujících se činností postupovat plynule a vykazovat vyšší produktivitu.

Dosažené výsledky jsou v pásmu nižšího průměru kvality řešení. Lidé s těmito výsledky jsou většinou schopni zachovat si v tlaku a po delší dobu koncentraci na úkol. Zpravidla pracují pečlivě a jejich výstupy mívají dobrou úroveň zpracování. Při práci stereotypního charakteru tak budou zřejmě podávat výkony v průměrné kvalitě, jejich výkonnost však může místy kolísat.

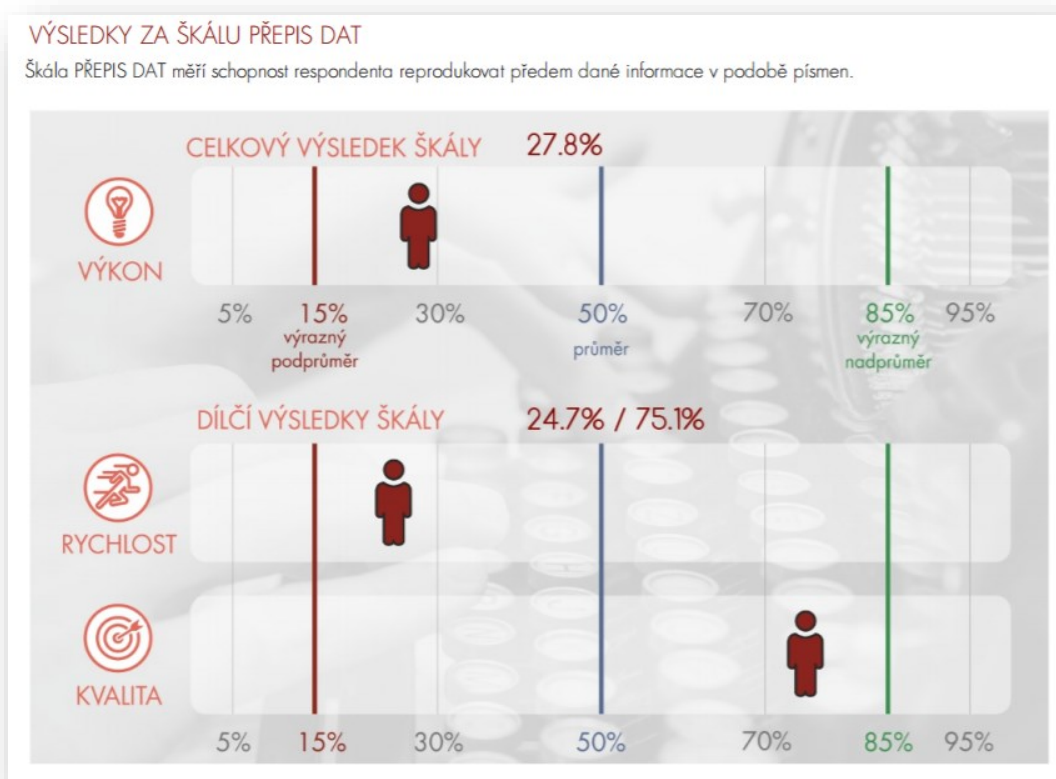
Následující graf porovnává rychlost a kvalitu řešení respondenta .

Třetí graf přehledně porovnává výsledky jednotlivých subtestů.

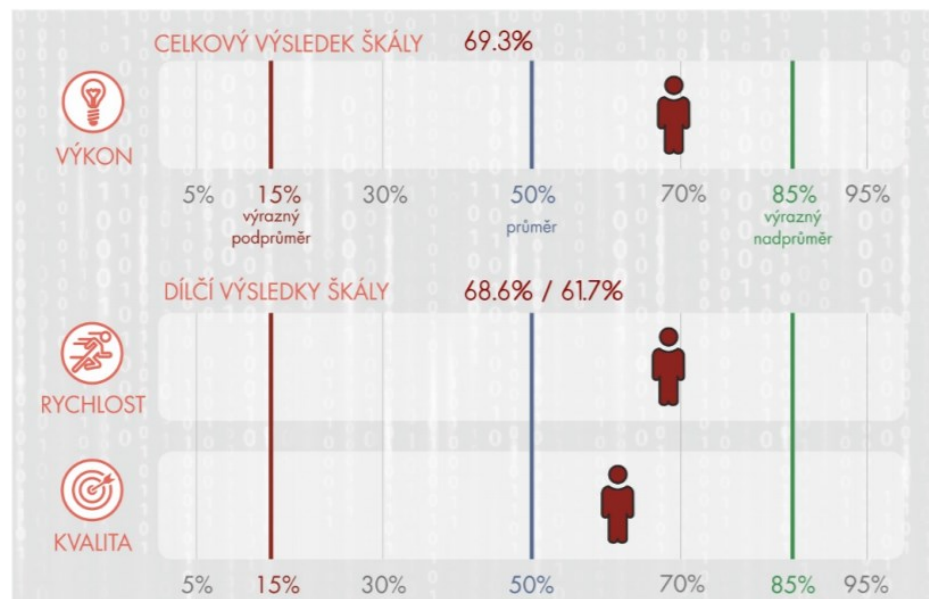

Následující grafy zobrazují výkon v jednotlivých subtestech .

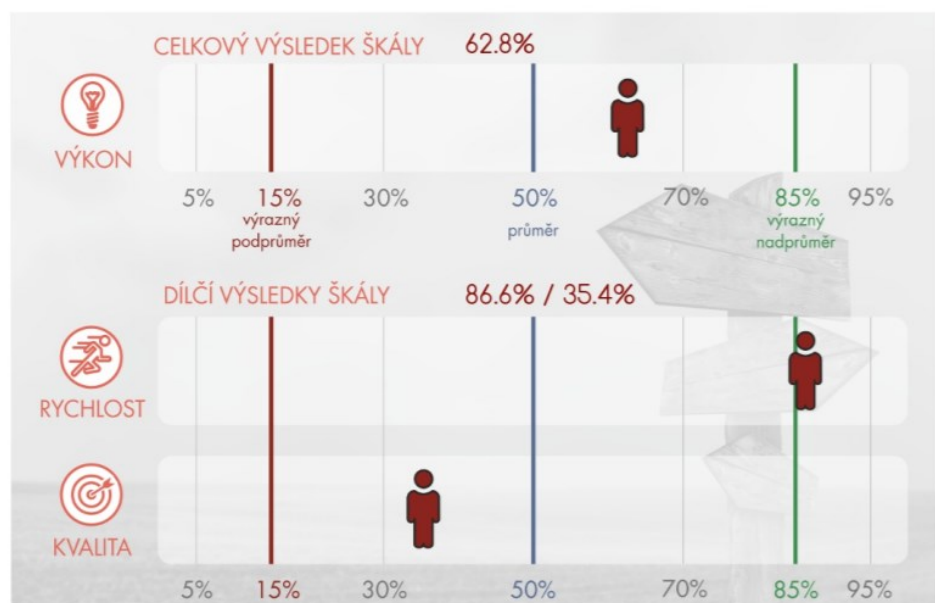
VÝSLEDKY ZA ŠKÁLU PRÁCE S DATY

Škála PRÁCE S DATY měří schopnost respondenta pohotově nacházet odlišnosti a předem definované hodnoty v různých řetězcích dat (čísla, písmena, znaky).

VÝSLEDKY ZA ŠKÁLU ROZHODOVÁNÍ

Škála ROZHODOVÁNÍ měří schopnost respondenta identifikovat klíčové informace potřebné pro rozhodnutí a uplatnit je při volbě z různých nabízených možností, subtest je nejnáročnější z hlediska sřídání vstupních informací, tak i možných rozhodovacích možností.

Psychometrické charakteristiky Testu pozornosti

Popis vzorky

Vzorka použitá na výpočet reliability čítala 545 členov dospelšej pracujúcej populácie SR (započítavame do nej tých, ktorí aktuálne pracujú, alebo sú mimo práce menej ako 1 rok).

Všetky dáta boli zbierané elektronicky pri administrácii inventára. Test bol použitý ako pri náboře a preselekcii zamestnancov, tak aj pri ich rozvoji.

Spracovanie dát a použité metódy

Psychometrické charakteristiky – všeobecné vysvetlenie

Psychometrické charakteristiky sú rozhodujúcou vlastnosťou každého účinného psychodiagnostického nástroja. Kvalita psychometrie určuje kvalitu nástroja a rozlišuje odborné a fungujúce nástroje od nefunkčných populárnych dotazníkov a „testov“ zašitiujúcich sa neprávom pojmom psychológia či psychodiagnostika.

Reliabilita

Akademická definícia reliability nám hovorí, že reliabilita je podiel variability pravých skóre k celkovej variabilite (Urbánek, Denglerová, & Širůček, 2011). Ide v podstate o presnosť testu čiže mieru, nakoľko dáva test či dotazník konzistentné výsledky. Reliabilné testy, inventáre a dotazníky dávajú veľmi konzistentné výsledky, pretože sú skonštruované tak, aby pri ich vyplňovaní vznikalo minimum náhodných chýb.

Cronbachovo alfa. Ide o štatistický koeficient vyjadrujúci mieru vnútornej konzistencie testu. Vychádza z predpokladu, že položky dotazníka by mali do dostatočne vysokej miery korelovať so svojimi faktormi či s dotazníkom ako celkom. Probandi by mali mať tendenciu na tieto položky odpovedať podobne. Veľmi zjednodušene povedané nám udáva, do akej miery merajú položky dotazníka rovnaký konštrukt.

Podľa odborného konsenzu by táto hodnota mala byť pre dotazník celkovo 0,6 a vyššie, v rámci jednotlivých faktorov sú prípustné aj drobné odchýlky smerom nižšie.

Meriame podľa variance jednotlivých položiek a variance celkového hrubého skóre.

Validita

Ide o širokú skupinu metrík, určujúcich do akej miery test či dotazník meria konštrukt, na ktorého meranie bol vytvorený. Zahŕňa aj metriky pre previazanosť s praxou a praktickými výsledkami. Zjednodušene povedané, do akej miery test či dotazník meria to, čo chceme, aby meral.

Rozlišujeme niekoľko typov validity (uvádzame najdôležitejšie):

Konvergentná validita. Pokiaľ škály nášho testu merajú naozaj konštrukty, ktoré chceme, aby merali, tak by tieto škály mali dávať podobné výsledky ako obdobné škály iných testov, pri ktorých už bolo praxou dokázané, že daný konštrukt naozaj meria.

Meriame silou vzťahu medzi výsledkami nášho testu a výsledkami testu, ktorého validita bola už preukázaná, ktoré obidva zadáme vyplniť rovnakej osobe. Zjednodušene povedané by človeku, ktorý vyplnil iný zavedený inventár motivácie, a vyšlo mu, že je skôr zameraný na peniaze, malo aj v našom inventári vyjsť to isté.

Samozrejme vyberáme na porovnanie testy, ktorý meria podobný alebo rovnaký konštrukt, ktorý tiež meriame našim testom.

Diskriminačná validita. Pokiaľ škály nášho testu merajú naozaj konštrukty, ktoré chceme, aby merali, tak by tieto škály mali dávať rozdielne výsledky oproti rozdielnym škálam iných testov. Meriame porovnaním výsledkov nášho testu a výsledkami iného testu, ktoré obidva zadáme vyplniť rovnakej osobe.

Na porovnanie vytvárame test, ktorý meria konštrukt, ktorý je podobný nášmu konštraktu, ale pri ktorom chceme preukázať rozdiel v meraní a teda potrebu samostatného meracieho nástroja. Prípadne vyberáme úplne odlišný konštrukt, pokiaľ chceme dokázať, že sú tieto dva konštrukty na sebe nezávislé (napr. osobnostné vlastnosti a schopnosť abstraktného myslenia).

Prediktívna validita. Udáva nám existenciu a silu korelácie medzi výsledkami testu a objektívnymi výsledkami iného hodnotiaceho kritéria (typicky vzťah k pracovnému výkonu, hodnotenie manažérom, výška obratu u obchodných zástupcov a pod.).

Má silný vplyv na využitie nástroja v praxi, preukazuje užitočnosť nástroja pri predpovedi (predikcii) výkonu a výsledkov zamestnanca.

Konkrétne psychometrické vlastnosti Testu pozornosti

Reliabilita

Cronbachovo alfa

Pri výkonových testoch by táto hodnota mala byť celkovo 0,7 a vyššie. Test pozornosti túto hodnotu značne presahuje.

Cronbachovo alfa ich tu počítame pre celkový hrubý skór vzhľadom na fakt, že celý test meria jeden konštrukt – pozornosť. Cronbachova alfa pre Test pozornosti dosiahla hodnotu **0,93**.

Validita

Prediktívna validita výkonu obchodných špecialistov a manažérov

U 66 obchodných špecialistov a manažérov nachádzame zaujímavé korelácie s finančným výkonom. Schopnosť kvalitnej a pozornej práce s dátami s nízkou chybovosťou koreluje s kategóriou výkonu $r=0.312$, na hladine 0.05. Kategórie výkonu spoločnosť interne určuje na základe viacerých charakteristík výkonu.

	POZ celkom	POZ práca s dátami	POZ prepis	POZ rozhodovania
Kategória výkonu	0,312*			

Záver a zdroje

Test pozornosti si kladie za cieľ komplexne zmapovať charakteristiky pozornosti respondenta, a to z hľadiska schopnosti detekcie signálov, zrakového vyhľadávania, psychomotorického tempa a presnosti.

Test nám poskytuje relevantné informácie o respondentovi, ktoré nám môžu do určitej miery pomôcť predikovať jeho úspešnosť na konkrétnej pracovnej pozícii.

Ide o metódu s kvalitnými psychometrickými charakteristikami, ktorá bola štandardizovaná na slovenskej populácii. Jej užívateľská prívetivosť, administrácia online a automatické vyhodnotenie umožňuje jej využitie laickou verejnosťou.

Prajeme vám veľa úspechov a dúfame, že vám test pozornosti pomôže k tomu, aby ste mali čas na to najdôležitejšie – na prácu s ľuďmi.

Zdroje:

Anderson, John R. (2004). Cognitive psychology and its implications (6. ed.). Worth Publishers. p. 519. ISBN 978-0-7167-0110-1.

BROADBENT, DE, & GREGORY. (1963). M. Division attention a decision theory signal detection. Proceedings of the Royal Society, B, 1963, 158, 222-231.

KOHÚTIK, R . (2002). Základy použitej psychológie . Brno: Akademické vydavateľstvo CERM.

Kuruc, J., Senka, J., & Čečer, M. (1992). Bourdonov Test v úprave Československého ústavu práce Praha – príručka. Bratislava: Psychodiagnostika.

Nedvěd, J. (2006). *Meranie pozornosti a súvisiacich psychických funkcií pomocou vybraných psychodiagnostických metód.* (Diplomová práca). Olomouc.

Norman, DA (1976). Memory a upozornenie: vstup do ľudského informačného procesu (2nd ed.). New York: J. Wiley.

Plháková, A. (2011). Učebnice všeobecnej psychológie. Praha: Academia.

Sternberg, RJ (2002). Kognitívne psychológie . Praha: Portál.

Sloboda, M. (2010). Psychologická diagnostika dospelých (Vyd. 4., V nakl. Portál 3.). Praha: Portál.

Zomeran, AH van, & Brouwer, WH (1994). Clinical neuropsychology of attention. New York: Oxford University Press.